

cumhuriyet ilahiyat dergisi 20, sy. 1 (Haziran 2016): 591-594

cumhuriyet theology journal 20, no. 1 (June 2016): 591-594

✿ Yayın Değerlendirme / Book Reviews ✿

Karimi, Ahmad Milad. *Hingabe-Grundfragen der systematisch-islamischen Theologie [Kendini Adama-Sistematik Kelamın Temel Sorunları]*. Freiburg-Berlin-Wien: Rombach Verlag. 2015.

Özcan TAŞCI*

İÇERİK

Önsöz (s. 11-15)

Giriş (15-27)

I. İman ve Kimlik

1. Kaçış ve İman (s. 27-30)
2. İman Öğretisine Dair (s. 30-32)
3. İman (s. 32-37)
4. İman ve Eylem-Amel (s. 37-43)
5. İman Esasları (s. 43-59)
6. Varoluşsal Açıdan İmanın İfası (s. 59-69)

II. Tanrı ve Ayrım

1. Başlangıç Olarak Tanrı (s. 69-73)
2. Tanrı'nın Sırrı Olması Açısından İnsan (s. 73-77)
3. Varoluş ve Kendini Adama (s. 77-83)
4. Tanrı ve Olumsuzlama (s. 83-87)
5. Tanrı'nın Birliği Hakkında (s. 87-98)
6. Tanrı'nın Aşkınılığı Hakkında (98-105)
7. Tanrı'nın İçkinliği Hakkında (s. 105-108)
8. Tanrı'nın Kıyaslanamazlığı Hakkında (s. 108-113)

* Prof. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi.
Professor, Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Theology.
Çanakkale/Turkey (ozzcan12@hotmail.com).

9. Sıfatları Bağlamında Tanrı'nın Birliği (s. 113-117)
10. Tanrı'sal Atıfların/Sıfatların İmkansızlığı (s. 117-127)
11. Tanrı ve Antinomi/Çelişki (s. 127-135)
12. Tanrı'nın Saf/Hakiki Güncelliği Hakkında (s. 135-140)
13. Tanrı'nın Ezeli Fiili ya da: Tanrı Alemi Niçin Yarattı, Niçin Yokluk Hiçbir Şeydir? (s. 140-154)
14. Tanrı'nın Mutlak Özgürlüğü Hakkında (s. 154-158)
15. Tanrı Özleyiştir (s. 158-173)

III. Vahiy ve Reddetme

1. Vahiy Nasıl Mümkündür? (s. 173-179)
2. Vahyedilmiş/Açığa Çıkmış Tanrı (s. 179-184)
3. Kur'an'ın Antiteik/Tezathı Olayı Olarak Vahiy (s. 184-186)
4. Estetik/Varoluşsal Tecrübe Olarak Vahiy (s. 186-193)
5. Vahiy ve Akıl (s. 193-196)
6. Sanat Eseri Olarak Kur'an (s. 196-201)

Kaynakça

Yazar önsöz kısmında oldukça ilginç bir cümleyle başlamaktadır: "Tanrı'ya inanan, Onunla çekişmektedir." (Wer hadert, der hadert mit Gott) (s. 11) Bununla yazar belki de imanın kişide Kant'ın "Antinomi" adını verdiği bir çelişki oluşturduğunu ortaya koymak istemiştir. Bu çelişkinin bir yüzü iman/inanma diğer yüzü ise imanın karşısındaki inanmaya karşı dirençtir.

Müellif takdim ettiği kitabın İslam Kelamının temel sorunlarının çözümüne yönelik ilk ciddi taslak olarak değerlendirilmesi gerektiğinin altını çizmektedir. Eserde ele alınan hususların şu ana kadar sunduğu tebliğler, verdiği konferanslar, aynı zamanda öğrencilik yıllarındaki kelami tartışmalar neticesinde ortaya çıkan yeni fikir ve düşüncelerin bir ürünü olduğunu belirtmektedir (s. 12).

Karimi, eserinin giriş kısmında dindarlığın günlük yaşamda sağlam bir zemin bulmasından ziyade, onun iletilebilir (kommunikabel) olup olmadığının sorgulanması gerektiğini dile getirmektedir. Teolojiler/Kelam sistemleri kendi içlerinde akademik tartışmaları bırakıp, birey, alem ve Tanrı anlayışlarına yoğunlaştıklarında ancak günlük hayatta iletilebilir olmak için hangi yöntem ve metotları kullanmaları gerektiğine dair soruyu sorma hususunda belli bir idrak seviyesine ulaşabileceklerdir (s. 15).

Yazar genel olarak teolojiler için söylediği bu sözlerden sonra İslam Kelamının günümüzde hangi epistemolojik duruşu üstlenmesi gerektiği sorusunu yöneltmektedir. O, şayet modası geçmiş (antiquiert) ve abide/anıtsal (monumental) olarak tarihsel olarak kalmak istemiyor, buna karşın günlük hayatın içerisinde aktif bir rol üstlenmek istiyorsa, bu durumda araştırmının nesnesi olmayı tercih etmelidir. Kelam ancak bu durumda savunmacı bir yapıdan (apologische Disziplin) bir bilim (Wissenschaft) seviyesine yükselebilir (s. 18).

Kelam gelecekte bir bilim olarak faaliyet göstermek istiyorsa klasik karakterinden kurtulmak durumundadır. Bu klasik tutum da, “geçmişten aktarılan bilgiyi idare etmek ve muhafaza etmekten” ibarettir. Bu köhne-miş/antika bakış tarzı Kelam ilminin sahip olduğu gücün fark edilmesini engellemektedir. Bu durumda Kelam ilminin konumunun ne olacağına dair her türlü soru yanıtlanmamış hükmünde kalacaktır. Zira her bir soru ait olduğu zamanın konteksine/bağlamına göre anlaşılmaktadır. Oysa şu an içerisinde bulunduğumuz zaman dilimi bizlere, daha önce sorulmayan sorular yöneltmektedir. Bunun anlamı, bulunduğumuz zamanın, her şeyi yeniden belirlememiz konusunda bize meydan okumakta olduğudur. İşte zikredilen bu meydan okumaya cevap verecek olan Kelam ilmidir.

Yazar bu açıklamalardan sonra eserinin tarihsel olmaktan ziyade sistematik bir çalışma olduğunun altını çizmektedir. Eser konuların bağlamı açısından temelde üç bölümden oluşmaktadır (s. 22):

1. Kendini Adama (İman-Tanrı-Vahiy)
2. İdrak-Kavrayış (Kur’an Hermenötiği)
3. Özgürlük (Teolojik/Kelami Antropolji)

İlk bölümde iman (Glaube) ve iman öğretisi (Galubenslehre) sorununu ele alınmaktadır. Burada iman öğretisinin çeşitli yönleri bir bütün yapı içerisinde tartışılmaktadır. Bu da bize, bir sonraki bölümdeki Tanrı sorununun ilk iman ilkesi olarak tahlil edilmesine zemin hazırlayacaktır. Böylece birinci kısmın üçüncü bölümünde Mutlak tek bir Tanrı bağlamında vahyin imkansızlığı koşulu hakkındaki sorunun yöneltilmesinin temeli atılmış olunmaktadır. Bu soruda şudur: Kur’an’ın vahiy olduğu nereden anlaşılmaktadır?

İkinci kısımda birinci kısımda elde edilen veriler temelinde sistematik olarak vahiy ve haber verme, bir başka deyişle Kur'an hermenötiği yapılmaktadır. Burada yazara göre tarihsel-eleştirel (historisch-kritische methode) yöntem takip edilmektedir.

Kitabın üçüncü ve son kısmında ise özgürlük, kaza-kader ve ruhi ve bedensel bir yapı olarak insanın iradesi ahlaki-kelami düzlemde ele alınmaktadır (s. 22).